

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 82

Warszawa, 7 grudnia 2015 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o jednorazowym dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne, zasiłki przedemerytalne, emerytury pomostowe albo nauczycielskie świadczenia kompensacyjne w 2016 r.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Magdalenę Kochan.

(-) Paweł Bańkowski; (-) Anna Białkowska; (-) Krzysztof Brejza;
(-) Tomasz Cimoszewicz; (-) Zofia Czernow; (-) Andrzej Czerwiński;
(-) Artur Dunin; (-) Joanna Fabisiak; (-) Joanna Frydrych; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Kinga Gajewska; (-) Elżbieta Gapińska; (-) Zdzisław Gawlik;
(-) Artur Gierada; (-) Tomasz Głogowski; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Jan

Grabiec; (-) Rafał Grupiński; (-) Bożena Henczyca; (-) Jolanta Hibner; (-) Marek Hok; (-) Maria Małgorzata Janyska; (-) Bożena Kamińska; (-) Marcin Kierwiński; (-) Joanna Kluzik-Rostkowska; (-) Magdalena Kochan; (-) Agnieszka Kołacz-Leszczżyńska; (-) Zbigniew Konwiński; (-) Ewa Kopacz; (-) Adam Korol; (-) Tomasz Kostuś; (-) Wojciech Król; (-) Marek Krzakała; (-) Tomasz Lenz; (-) Beata Małecka-Libera; (-) Arkadiusz Marchewka; (-) Arkadiusz Myrcha; (-) Sławomir Neumann; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Stefan Niesiołowski; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Marzena Okła-Drewnowicz; (-) Katarzyna Osos; (-) Paweł Papke; (-) Kazimierz Plocke; (-) Jacek Protasiewicz; (-) Elżbieta Radziszewska; (-) Grzegorz Raniewicz; (-) Marek Rząsa; (-) Krystyna Sibińska; (-) Marek Sowa; (-) Paweł Suski; (-) Michał Szczerba; (-) Tomasz Szymański; (-) Anna Wasilewska; (-) Monika Wielichowska; (-) Marek Wójcik; (-) Stanisław Żmijan.

U S T A W A

z dnia.....

o jednorazowym dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne, zasiłki przedemerytalne, emerytury pomostowe albo nauczycielskie świadczenia kompensacyjne w 2016 r.

Art. 1. Ustawa określa warunki nabywania prawa do jednorazowego dodatku pieniężnego przysługującego w 2016 r. oraz zasady wypłaty i finansowania tego dodatku.

Art. 2. 1. Jednorazowy dodatek pieniężny, zwany dalej „dodatkiem”, przysługuje osobom, które w dniu 29 lutego 2016 r. mają prawo do:

- 1) świadczeń, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 840),
- 2) świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, o których mowa w art. 18 pkt 1–4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704, z późn. zm.¹⁾),
- 3) świadczeń, o których mowa w art. 12 i art. 16 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1206 oraz z 2015 r. poz. 693),
- 4) świadczeń, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a–c ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330),
- 5) świadczeń, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a–c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900 i 1268),

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1066, 1217, 1268, 1506 i 1649.

- 6) emerytur i rent, o których mowa w art. 3 pkt 1–3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, 1240, 1302 i 1311),
 - 7) świadczeń, o których mowa w art. 100 § 1 i 2 oraz art. 102 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133, z późn. zm.²⁾),
 - 8) rent, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6–8 oraz art. 49, art. 50 i art. 52 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1242 i 1442),
 - 9) rent, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 i 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2013 r. poz. 737),
 - 10) renty socjalnej, o której mowa w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 1175 i 1682),
 - 11) świadczenia przedemerytalnego i zasiłku przedemerytalnego, o którym mowa w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 170 oraz z 2014 r. poz. 598 i 1682),
 - 12) świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych (Dz. U. Nr 249, poz. 1824, z 2010 r. Nr 225, poz. 1465 oraz z 2011 r. Nr 122, poz. 696),
 - 13) okresowej emerytury kapitałowej, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1097),
 - 14) emerytury, o której mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 965 i 1240),
 - 15) świadczenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 800, z 2011 r. Nr 75, poz. 398 oraz z 2012 r. poz. 637),
 - 16) okresowej emerytury rolniczej, o której mowa w art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 637)
- zwanym dalej „osobami uprawnionymi”, jeżeli wysokość tych świadczeń nie przekracza, na dzień 29 lutego 2016 r., kwoty 2000,00 zł miesięcznie.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 509, 694, 1066, 1224, 1309, 1311, 1418 i 1595.

2. Przy ustalaniu wysokości świadczenia uwzględnia się kwotę świadczenia łącznie z dodatkiem pielęgnacyjnym, dodatkiem dla sierot zupełnych oraz innymi dodatkami lub świadczeniami pieniężnymi przysługującymi na podstawie odrębnych przepisów, które są wypłacane przez organy emerytalno-rentowe – w wysokości ustalonej przed dokonaniem potrąceń i egzekucji oraz zmniejszenia na zasadach określonych w ustawach, o których mowa w ust. 1 pkt 4–6 i 11, a także zawieszenia na zasadach określonych w ustawach, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 6, 10 i 11.

3. W przypadku gdy osoba uprawniona pobiera więcej niż jedno świadczenie, o którym mowa w ust. 1, przy ustalaniu wysokości świadczeń na dzień 29 lutego 2016 r., przyjmuje się sumę przysługujących świadczeń.

Art. 3. W razie zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 1, osobie uprawnionej przysługuje jeden dodatek.

Art. 4. Do renty rodzinnej, do której jest uprawniona więcej niż jedna osoba, przysługuje jeden dodatek.

Art. 5. Dodatek przysługuje w wysokości:

- 1) 350,00 zł – jeżeli świadczenie lub suma świadczeń przysługujących osobie uprawnionej nie przekracza kwoty 900,00 zł;
- 2) 300,00 zł – jeżeli świadczenie lub suma świadczeń przysługujących osobie uprawnionej wynosi powyżej 900,00 zł, nie więcej jednak niż 1100,00 zł;
- 3) 200,00 zł – jeżeli świadczenie lub suma świadczeń przysługujących osobie uprawnionej wynosi powyżej 1100,00 zł, nie więcej jednak niż 1500,00 zł;
- 4) 100,00 zł – jeżeli świadczenie lub suma świadczeń przysługujących osobie uprawnionej wynosi powyżej 1500,00 zł, nie więcej jednak niż 2000,00 zł.

Art. 6. 1. Dodatek wypłaca się osobie uprawnionej z urzędu, wraz ze świadczeniem, o którym mowa w art. 2 ust. 1.

2. Dodatek wypłaca się w terminie wypłaty świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 1, przypadającym w marcu, z wyjątkiem dodatku do świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 11 oraz w art. 49 ust. 3 ustawy powołanej w art. 2 ust. 1 pkt 2, który wypłaca się w terminie wypłaty świadczeń, przypadającym w kwietniu.

Art. 7. 1. Decyzje w sprawie dodatku wydaje i dodatek wypłaca organ wypłacający świadczenie, o którym mowa w art. 2 ust. 1.

2. W razie zbiegu prawa do świadczeń, które są wypłacane przez dwa organy emerytalno-rentowe, decyzje w sprawie dodatku wydaje i dodatek wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

3. Decyzje w sprawie dodatku, sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, mogą zamiast podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.

4. Od decyzji organu wypłacającego przysługują środki odwoławcze przewidziane w przepisach, o których mowa w art. 2 ust. 1.

Art. 8. Kwota dodatku nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Art. 9. 1. Dodatek oraz koszty jego obsługi są finansowane ze środków budżetu państwa.

2. W roku 2016 maksymalny limit wydatków będących skutkiem finansowym ustawy wynosi 1 410 000 000,00 zł.

3. W przypadku wyczerpania przyjętego na rok 2016 maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 2, zostanie zastosowany mechanizm korygujący, polegający na odmowie limitu wydatków na koszty obsługi, o których mowa w ust. 1, a w przypadku gdy okaże się to niewystarczające, nastąpi sfinansowanie brakującej kwoty wydatków w ramach limitu wydatków dla właściwych dysponentów części budżetowych, przyjętego w ustawie budżetowej na rok 2016.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystywania limitu wydatków, o którym mowa w ust. 2, oraz wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 3, jest minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Art. 10. Z kwoty dodatku nie dokonuje się potrąceń i egzekucji.

Art. 11. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.³⁾) po art. 52f dodaje się art. 52g w brzmieniu:

„Art. 52g. Zwalnia się od podatku dochodowego kwoty jednorazowego dodatku pieniężnego, o którym mowa w ustawie z dnia ... o jednorazowym dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne,

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 362, 440, 596, 769, 1278, 1342, 1448, 1529 i 1540, z 2013 r. poz. 21, 888, 985, 1027, 1036, 1287, 1304, 1387 i 1717, z 2014 r. poz. 223, 312, 567, 598, 773, 915, 1052, 1215, 1328, 1563, 1644, 1662 i 1863 oraz z 2015 r. poz. 73, 211, 251, 478, 693, 699, 860, 933, 978, 1197, 1217, 1259, 1296, 1321, 1322, 1333, 1569, 1595 i 1607.

zasiłki przedemerytalne, emerytury pomostowe albo nauczycielskie świadczenia kompensacyjne w 2016 r. (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 12. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyłączeniem art. 136.

Art. 13. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 2016 r.

UZASADNIENIE

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, z późn. zm.) coroczna waloryzacja jest przeprowadzana od dnia 1 marca przy zastosowaniu procentowego wskaźnika waloryzacji, którego główną podstawą obliczenia jest średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym. Wskaźnikiem cen towarów jest albo średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów albo średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, jeżeli jest on wyższy od wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów. Wskaźnik waloryzacji stanowi więc wyższy wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych, zwiększony o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym.

Z powyższego wynika, że wszystkie wypłacane świadczenia są podwyższane o ten sam procent, w związku z tym im niższe świadczenie, tym niższa kwota podwyżki. Również minimalne emerytury i renty wzrastają w tym samym tempie.

W 2009 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 106,1%, co dawało przeciętną podwyżkę na poziomie 85,20 zł. W 2010 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 104,62% (średnia podwyżka – 70,23 zł), a w 2011 r. – 103,1% (średnia podwyżka – 50,14 zł). W 2012 r. incydentalnie została wprowadzona w miejsce waloryzacji procentowej waloryzacja kwotowa, świadczenia emerytalno-rentowe zostały podwyższone o kwotę 71 zł⁴⁾. Chcąc chronić budżety gospodarstw domowych emerytów i rencistów z niższymi świadczeniami, w marcu 2012 r. wszyscy emeryci i renciści dostali jednakowe kwotowe podwyżki świadczeń.

W 2013 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 104,0% (przeciętna podwyżka 70,61 zł), natomiast w 2014 r. świadczenia emerytalno-rentowe zostały podwyższone wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 101,6%, a przeciętna podwyżka wyniosła 29,87 zł.

W 2015 r. świadczenia emerytalno-rentowe zostały podwyższone wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 100,68%, jednak nie mniej niż o kwotę wynoszącą 36 zł⁵⁾. W wyniku modyfikacji zasad waloryzacji w 2015 r. najniższa emerytura, renta rodzinna i renta z tytułu całkowitej

⁴⁾ Na mocy ustawy z dnia 13 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 118).

⁵⁾ Na mocy ustawy z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1682).

niezdolności do pracy, wypłacana w gwarantowanej przez państwo wysokości, wzrosła nie o 4,30 zł, tj. o 0,68%, lecz o 36 zł, tj. o 4,26%, z kwoty 844,45 zł do kwoty 880,45 zł.

Prognozowany wskaźnik waloryzacji na 2016 r. wynosi 100,52%. Zarówno prognoza średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2015 r., jak i prognoza średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów w 2015 r., stanowiące podstawę obliczenia wskaźnika waloryzacji w 2016 r., kształtują się na poziomie 99,8% (deflacja na poziomie 0,2%). Z kolei prognozowany realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2015 r. wynosi 3,6%, co oznacza, że prognozowane 20% realnego wzrostu wynagrodzeń za 2015 r. wynosi 0,72%. Stąd też przy zastosowaniu obecnych zasad waloryzacji wzrost emerytur i rent byłby bardzo niski, postrzegany przez świadczeniobiorców jako niewystarczający i niezauważalny. W wyniku podwyższenia prognozowanym wskaźnikiem waloryzacji najniższa emerytura, renta rodzinna i renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wzrośnie w marcu 2016 r. o 0,52%, tj. o 4,57 zł brutto. Natomiast świadczenie w kwocie 2000 zł wzrośnie o 10,4 zł.

Stąd też w marcu 2016 r., obok waloryzacji wszystkich świadczeń emerytalno-rentowych o prognozowany wskaźnik 100,52%, proponuje się wypłacenie jednorazowego dodatku do świadczeń, które nie przekraczają kwoty 2000 zł (art. 2). Zaproponowana kwota graniczna, do której przysługiwałby jednorazowy dodatek, odpowiada wysokości przeciętnego świadczenia emerytalno-rentowego wypłacanego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) (w I kwartale 2015 r. przeciętna emerytura/renta wynosiła 1946,92 zł, a przeciętna emerytura 2068,50 zł). Wysokość jednorazowego dodatku dla świadczeń w wysokości (art. 5):

- 1) do 900,00 zł wynosić będzie 350,00 zł;
- 2) powyżej 900,00 zł do 1100,00 zł wynosić będzie 300,00 zł;
- 3) powyżej 1100,00 zł do 1500,00 zł wynosić będzie 200,00 zł;
- 4) powyżej 1500,00 zł do 2000,00 zł wynosić będzie 100,00 zł.

Podstawę obliczenia dodatku stanowić będzie kwota świadczenia łącznie z dodatkiem pielęgnacyjnym, dodatkiem dla sierot zupełnych oraz innymi dodatkami lub świadczeniami pieniężnymi przysługującymi na podstawie odrębnych przepisów, które są wypłacane przez organy emerytalno-rentowe w wysokości ustalonej przed dokonaniem potrąceń i egzekucji oraz zmniejszenia, a także zawieszenia świadczeń (art. 2 ust. 2). W razie zbiegu prawa do świadczeń

osobie uprawnionej przysługiwać będzie jeden dodatek (art. 3). Podstawą ustalenia prawa i wysokości dodatku będzie suma przysługujących świadczeń (art. 2 ust. 3).

W przypadku gdy do renty rodzinnej uprawnionych będzie więcej niż jedna osoba, przysługiwać będzie jeden dodatek (art. 4).

Proponowane rozwiązanie będzie zastosowane analogicznie również do emerytur i rent rolników, służb mundurowych oraz zasiłków i świadczeń przedemerytalnych, emerytur pomostowych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, rent dla kombatantów oraz inwalidów wojennych i wojskowych oraz rent socjalnych (art. 2 ust. 1).

Proponuje się, aby dodatki zostały wypłacone z urzędu wraz ze świadczeniem w terminie wypłaty świadczeń, przypadającym w marcu (art. 6). Decyzje w sprawie jednorazowego dodatku będą wydawać i dodatek ten wypłacać właściwe organy emerytalno-rentowe (art. 7 ust. 1). W razie zbiegu prawa do świadczeń, które są wypłacane przez dwa organy, decyzje wydaje i dodatek wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych (art. 7 ust. 2). Wypłata jednorazowego dodatku w terminie zbieżnym z terminem waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych ograniczy koszty jego obsługi.

Kwota dodatku będzie wolna od podatku dochodowego (art. 11) i nie będzie stanowić podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne (art. 8). Z kwoty tej nie będą dokonywane potrącenia i egzekucje (art. 10). Dodatek oraz koszty jego obsługi będą finansowane ze środków budżetu państwa. W przypadku wyczerpania przyjętego limitu wydatków, zostanie zastosowany mechanizm korygujący. Organem właściwym do monitorowania limitu wydatków oraz wdrożenia mechanizmu korygującego jest minister właściwy do spraw finansów publicznych (art. 9).

Proponowane rozwiązanie, polegające na dodatkowej, obok waloryzacji, wypłacie jednorazowego dodatku powoduje dodatkowe skutki finansowe w stosunku do obecnego stanu prawnego (ok. 1 410 mln zł⁶⁾ w 2016 r.).

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 marca 2016 r. (art. 13).

⁶⁾ Dodatkowe skutki finansowe wyniosą odpowiednio:

FUS	860 mln zł,
KRUS	390 mln zł,
tzw. służby mundurowe	8 mln zł,
renty socjalne	95 mln zł,
świadczenia przedemerytalne	60 mln zł.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie naruszy wartości wyrażonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika, że waloryzowanie świadczeń emerytalno-rentowych stanowi jeden z elementów konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, wyrażonego w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, co oznacza konieczność istnienia mechanizmu utrzymywania świadczeń emerytalno-rentowych na odpowiednim poziomie ich wartości realnej. Określenie zakresu i formy zabezpieczenia społecznego Konstytucja RP powierza ustawodawcy (art. 67 ust. 1 zdanie 2 Konstytucji RP) i dlatego też ma on znaczną swobodę w kształtowaniu mechanizmu waloryzacji. Do ustawodawcy należy zatem wybór rozwiązań, które uważa za optymalne z punktu widzenia potrzeb obywateli oraz wymogów ekonomicznego rozwoju kraju. W dziedzinie kształtowania praw socjalnych Konstytucja RP pozostawia ustawodawcy szeroki margines działania, a sposób wykorzystania tego marginesu nie może pozostawać bez związku z aktualnymi możliwościami finansowymi państwa. Swoboda ustawodawcy nie jest jednak nieograniczona. Określając zakres prawa do zabezpieczenia społecznego, ustawa nie może naruszyć istoty danego prawa, która określa jego tożsamość.

W orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny podkreślał, że: „Świadczenia emerytalne przysługują w zamian za składkę ubezpieczeniową wnoszoną do systemu, jednak suma wpłaconych składek nie decyduje ostatecznie o wysokości emerytury. Formuła obliczania świadczeń wyraża bowiem podstawowe zasady systemu ubezpieczeń, a w szczególności zasadę solidaryzmu społecznego. Oznacza to, że wypłacane świadczenia muszą pozostawać w pewnej proporcji do wysokości zarobku, jakim ubezpieczony dysponował przed przejściem na emeryturę, ale muszą też zaspokajać podstawowe potrzeby ubezpieczonego”.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 r. (sygn. akt K 9/12) Trybunał Konstytucyjny, rozpoznając połączone wnioski Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczące waloryzacji kwotowej świadczeń emerytalno-rentowych w 2012 r. uznał kwestionowane przepisy ustawy z dnia 13 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 118) za zgodne z Konstytucją RP, podkreślając, że mimo zmiany przepisów dotyczących waloryzacji „istota instytucji przystosowującej wartość świadczeń do spadku siły nabywczej pieniądza, w którym wypłacane są świadczenia, nie została naruszona. Nie doszło bowiem do pozbawienia uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do incydentalnej zmiany metody waloryzowania ich wysokości”. Trybunał stwierdził, że zakwestionowane przepisy ani nie wyłączyły waloryzacji, ani nie dezaktualizują zasady ubezpieczenia społecznego, wedle

której wysokość świadczeń emerytalno-rentowych zależy jest od sumy odprowadzonych składek.

„Wobec tego, że ustawodawca ma znaczną swobodę kształtowania mechanizmu waloryzacyjnego, Trybunał zauważył, że nie jest kompetentny w zakresie oceny, czy przyjął on najbardziej trafne rozwiązania prawne dotyczące waloryzacji świadczeń zabezpieczenia społecznego. Ocena ta należy do wyborców, przed którymi parlament ponosi odpowiedzialność polityczną”.

Po przeanalizowaniu dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego nie ma wątpliwości co do tego, że ustawodawca winien określać wysokość świadczenia emerytalnego w taki sposób, aby nie naruszyć istoty prawa do zabezpieczenia społecznego. Wydaje się jednak, że konstytucyjny standard ochrony odnoszonej do świadczeń emerytalnych wykracza poza sam zakaz naruszania istoty prawa. Biorąc pod uwagę rozłożenie w czasie procesu uzyskiwania prawa do emerytury oraz możliwe długotrwałe korzystanie z owego prawa, podstawowe znaczenie ma problem zachowania wartości emerytury, której wysokość jest określana w decyzji organu emerytalnego. Z punktu widzenia zasady ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa zasadne wydaje się bowiem formułowanie oczekiwania, że państwo po ustaleniu wysokości świadczenia emerytalnego zapewni jego realną wartość. Takim właśnie mechanizmem, służącym zagwarantowaniu obywatelowi realnej wartości uzyskiwanej przez niego emerytury, jest mechanizm waloryzacji. Tym samym, patrząc z perspektywy ukształtowanej w Konstytucji RP zasady ochrony praw nabytych, instytucja waloryzacji emerytur stanowi istotny element prawa do emerytury (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 grudnia 1999 r., sygn. K 4/99, OTK ZU nr 7/1999, poz. 165). Dodatkowo Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z 27 czerwca 2001 r. (sygn. Ts 24/01, OTK ZU nr 5/2001, poz. 154) stwierdził, że dopóki stosowany przez ustawodawcę mechanizm waloryzacji jest ukierunkowany na zagwarantowanie realnej wartości przyznanych emerytur, dopóty ustawodawca ma swobodę w zakresie sposobu jej dokonywania, w szczególności jeśli chodzi o wybór i zmiany jej metody (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 8 maja 2000 r., sygn. SK 22/99, OTK ZU nr 4/2000, poz. 107).

Projektowana regulacja przewiduje wypłatę jednorazowego dodatku w wysokości od 100 zł do 350 zł w zależności od wysokości świadczenia. Wypłata tego dodatku nie będzie miała wpływu na waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych w 2016 r., która zostanie przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami. Tak więc wszystkie emerytury i renty

w 2016 r. zachowają swoją siłę nabywczą oraz realną wartość, a jednorazowy dodatek będzie znaczącym wsparciem finansowym dla najuboższych emerytów i rencistów.

Należy podkreślić, że waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych stanowi ważny element konstrukcji systemu ubezpieczeń społecznych. Ekonomiczna i społeczna funkcja waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych polega na przeciwdziałaniu deprecjacji świadczeń i tym samym przeciwdziałaniu wpadaniu emerytów i rencistów w sferę ubóstwa. Sposób waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych jest jedną z najbardziej drażliwych i szeroko komentowanych kwestii. Wynika to między innymi z niemożności zaspokojenia wszystkich oczekiwań świadczeniobiorców zgłaszających w tej kwestii szereg, często wzajemnie wykluczających się, wniosków. Proponowana w marcu 2016 r. jednorazowa wypłata dodatków stanowić będzie realne wsparcie dla najuboższych grup emerytów i rencistów, z zachowaniem wartości realnej wszystkich emerytur i rent.

Przyznanie jednorazowych dodatków świadczeniobiorcom otrzymującym relatywnie niższe świadczenia oznacza dodatkową pomoc pieniężną w 2016 r. obok podwyżki wynikającej z obowiązujących zasad waloryzacji.

Jednorazowy dodatek zostałby wypłacony dla ok. 6,5 mln świadczeniobiorców, w tym dla ponad 60% emerytów i rencistów z FUS, 100% otrzymujących zasiłki i świadczenia przedemerytalne, 100% emerytów i rencistów Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz 100% osób pobierających renty socjalne.

Wysokość jednorazowego dodatku w zależności od wysokości świadczenia.

Wysokość świadczenia	Wysokość jednorazowego dodatku
675,13	350
880,45	350
1000	300
1200	200
1400	200
1800	100
2000	100
2300	0
2400	0
3000	0

Wysokości świadczeń najniższych w wysokości gwarantowanej przez państwo, obowiązujące od dnia 1 marca 2015 r.:

675,13 zł – minimalna renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy,

880,45 zł – minimalna emerytura i renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Źródłem informacji na temat poziomu życia różnych grup społecznych są badania warunków życia przeprowadzane corocznie przez GUS. Sytuacja przeciętnego emeryta jest lepsza niż

przeciętnego Polaka, a wskaźniki zasięgu ubóstwa gospodarstw emerytów kształtują się na poziomie o kilka punktów procentowych niżej niż to ma miejsce dla gospodarstw ogółem. Prawdliwość ta dotyczy zarówno mierników ubóstwa relatywnego, ustawowego oraz minimum socjalnego. Jednak występuje duże zróżnicowanie w poszczególnych grupach, w zależności od wysokości otrzymywanej emerytury i renty.

Kwoty najniższych gwarantowanych świadczeń emerytalno-rentowych od dnia 1 marca 2015 r.:

emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i renta rodzinna	880,45 zł
renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy	675,13 zł
renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową i renta rodzinna wypadkowa	1056,54 zł
renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową	810,16 zł

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej i nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.